



Folketingets Social- og Ældreudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sm@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2021 - 1707

Doknr.
391074

Dato
08-03-2021

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg har d. 8. februar 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 314 (alm. del) til social- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Spørgsmål nr. 314:

"Vil ministeren kommentere på notat om regeringens udspil "Børnene Først" fra Institut for Menneskerettigheder, som problematiserer regeringens forslag til nye regler for tvangsadoption i forhold til menneskerettighederne og retten til familieliv, jf. SOU alm. del – bilag 182?"

Svar:

Institut for Menneskerettigheder har udarbejdet notatet "Tvangsadoptioner – Menneskeretligt belyst". Notatet handler om de lempelser af betingelserne for adoption uden samtykke, der er indeholdt i regeringens udspil "Børnene Først".

Under henvisning til de foreslåede lempelser af betingelserne for adoption uden samtykke konkluderer instituttet i notatet, at Danmark med forslagene risikerer at krænke børnenes og forældrenes ret til familieliv efter artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved at fjerne de helt særlige krav, der skal opfyldes ved en adoption uden samtykke til forskel fra en anbringelse uden samtykke efter serviceloven.

Lad mig indledningsvist slå fast, at de lempelser af reglerne om adoption uden samtykke, der er indeholdt i Børnene Først-udspillet, fuldt ud vil kunne gennemføres inden for rammerne af både Menneskerettighedskonvention og hensynet til barnets bedste efter Børnekonventionen, og at det bestemt heller ikke med udspillet er regeringens intention at bryde disse konventioner. Jeg mener også, at en række af Institut for Menneskerettigheders konklusioner beror på en klar misforståelse af, hvad regeringens forslag vedrørende adoption uden samtykke konkret går ud på.

Som det fremgår af instituttets notat, er det instituttets vurdering, at der med forslaget er risiko for krænkelse af Menneskerettighedskonventionen i konkrete sager om adoption uden samtykke. Denne vurdering er baseret på følgende gengivelser fra instituttets side af de foreslåede lempelser af betingelserne for adoption uden samtykke:

- "Kravene i den gældende adoptionslov svarer til de principper, som Menneskerettighedsdomstolen kræver, skal indgå i en indstilling til tvangsadoption. Som nævnt ovenfor: Der skal være helt exceptionelle omstændigheder ('exceptional circumstances'), hvis de retlige bånd mellem et barn og dets forældre endegyldigt skal ugyldiggøres.



Forældrene skal være helt uden forældreevne ('particularly unfit'), eller barnet skal have opnået en sådan tilknytning til plejeforældre, at det vil skade barnet at bryde denne ('harm the child'). Hvis man nu fjerner de gældende krav i adoptionslovens § 9, stk. 3 og 4, kan det se ud som om, enhver tvangsanbringelse fremover vil kunne afløses af en tvangsadoption."

- "Regeringens to forslag til lempelse af kravene til tvangsadoption signalerer, at der skal ændres i adoptionsloven. Det skal ikke længere sandsynliggøres, at forældrene varigt er ude af stand til at tage sig af barnet, som det kræves nu. Adoptionslovens alternative krav, om at det vil kunne skade barnet at bryde relationen til plejefamilien, foreslås også fjernet. Det vil være tilstrækkeligt, at barnet og plejeforældre ønsker en adoption."

Disse beskrivelser af forslagene til lempelse af betingelserne for adoption uden samtykke stemmer ikke med beskrivelsen af forslagene i "Børnene Først", hvor regeringens forslag vedrørende henholdsvis § 9, stk. 3 og 4, i adoptionsloven er beskrevet således:

- "En lempelse af kravene for, hvornår et barn kan bortadopteres uden samtykke, så adoption kan ske, når det vurderes at være til barnets bedste, fordi forældrene er og også vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. I dag kan det kun ske, når forældrene er ude af stand til at tage sig af barnet i hele barnets opvækstperiode, og det skal ændres, så flere udsatte børn kan få en familie, der ikke kun er til låns." (Ændring af § 9, stk. 3, i adoptionsloven om fremmedadoption)
- "Børn skal kunne adopteres af deres plejeforældre, når der er opstået en tilstrækkelig tæt relation, og både barnet og plejeforældre ønsker det. I dag kan det kun ske, hvis det vurderes til skade for barnet at bryde relationen til plejefamilien." (Ændring af § 9, stk. 4, i adoptionsloven om plejefamilieadoption)

Derudover følger det af § 2 i adoptionsloven, at adoption kun må bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være bedst for barnet.

Bestemmelsen i § 9, stk. 3, i adoptionsloven anvendes i dag til at gennemføre fremmedadoptioner uden samtykke af eksempelvis helt små børn, når barnet ikke i forvejen har en særlig tilknytning til adoptanten. Bestemmelsen kan anvendes, når det er sandsynliggjort, at forældrene varigt er ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. Varigt tolkes som resten af barnets opvækst. For at forbedre muligheden for at hjælpe børn gennem adoption uden samtykke, hvor dette er den rigtige hjælp for barnet, foreslås det at lempe betingelserne i § 9, stk. 3, sådan, at prognosen for forældrenes evne til at varetage omsorgen for barnet ikke skal omfatte hele barnets opvækstperiode, men alene et "betydeligt tidsrum". Hvad et "betydeligt tidsrum" er, vil altid afhænge af en konkret vurdering af den enkelte sag, herunder også af det konkrete barn. For nogle børn medfører forældrenes manglende omsorgsevne hurtigere, at adoption vil være den bedste hjælp, end det gør for andre.

Med hensyn til plejefamilieadoption fremgår det af § 9, stk. 4, i adoptionsloven, at en plejefamilie i dag kan adoptere et barn, hvis barnets tilknytning til plejefamilien har antaget en sådan karakter, at det vil være skadeligt for barnet at bryde tilknytningen. Dette foreslås ændret, så plejeforældre kan adoptere barnet, når barnets tilknytning til plejefamilien har antaget en sådan karakter, at der er tale om en egentlig familiedannelse mellem barnet og plejefamilien, og denne relation er trådt i stedet for barnets relation til sine



forældre. Kravet om, at det skal være skadeligt for barnet at bryde tilknytningen, foreslås således fjernet.

Efter § 58 i serviceloven kan et barn anbringes uden for hjemmet uden samtykke, når der er en åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af bl.a. utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller overgreb, som barnet har været udsat for.

Som det fremgår af beskrivelserne af betingelserne for anbringelse uden samtykke og for adoption uden samtykke, er betingelserne for adoption uden samtykke betydeligt strengere end betingelserne for at anbringe et barn uden samtykke. De foreslåede lempelser af betingelserne for adoption uden samtykke ændrer ikke på dette.

Jeg kan ikke understrege kraftigt nok, at de foreslåede lempelser af betingelserne til adoption uden samtykke hverken vil betyde, at enhver anbringelse uden samtykke vil kunne afløses af en adoption uden samtykke, eller at en plejefamilie vil kunne adoptere deres plejebarn uden samtykke, alene fordi barnet og plejeforældrene ønsker det.

I notatet henviser instituttet til, at Menneskerettighedsdomstolen det seneste 1½ år har dømt Norge for krænkelse af Menneskerettighedskonventionen i fire sager om adoption uden samtykke.

Hertil skal jeg for det første bemærke, at en af disse afgørelser er blevet indbragt for Menneskerettighedsdomstolens Storkammer, der endnu ikke har taget stilling til sagen, og at i en anden af sagerne er fristen for at søge afgørelsen indbragt for Storkammeret endnu ikke udløbet. For det andet bemærker jeg, at Menneskerettighedsdomstolens afgørelser i de fire sager ikke er begrundet i, at den norske lovgivning strider mod Menneskerettighedskonventionen, men i en konkret vurdering af behandlingen af de konkrete sager.

Der er ingen tvivl om, at afgørelser om adoption uden samtykke er yderst indgribende for forældrene, hvis ret til familieliv er beskyttet af artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen.

Det er derfor vigtigt for mig at slå fast, at de foreslåede ændringer af adoptionsreglerne opretholder det gældende fokus på barnets bedste og fastholder, at der kun kan træffes afgørelse om adoption uden samtykke, når det er godtgjort, at der foreligger helt særlige omstændigheder ("exceptional circumstances"), og at adoptionen er begrundet i tungtvejende hensyn til barnets bedste ("an overriding requirement pertaining to the child's best interests").

Derfor betyder hverken dommene vedrørende Norge eller de øvrige domme fra Menneskerettighedsdomstolen om adoption uden samtykke, at det vil stride mod Menneskerettighedskonventionen at gennemføre de foreslåede lempelser af reglerne om adoption uden samtykke.

Derimod viser dommene, at selvom børns og forældres indbyrdes bånd er beskyttet af Menneskerettighedskonventionen, så er beskyttelsen ikke absolut. Når forældre ikke er i stand til at tage sig af deres børn, kan det være den bedste løsning for barnet at få en ny permanent familie.



Endelig kan jeg forsikre, at det ved udarbejdelsen af det kommende lovforslag om ændring af adoptionsreglerne vil blive sikret, at myndighederne har fokus på at overholde Menneskerettighedskonventionen. Dette vil blive fuldt op med en grundig vejledning til de involverede myndigheder om behandlingen af sager om adoption uden samtykke.

Med venlig hilsen
Astrid Krag